

การสร้างเรื่องเล่าภาษาไทย-อังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่การท่องเที่ยวภูป่าเปาะ บ้านผาหวาย อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

Promoting Tourism Through Thai-English Local Narratives in Phu Pa Po Tourism Area, Ban Pha Wai, Nong Hin District, Loei Province

ณศิริ ศิริพริมา^{1*} วิไล ผิวมา² ศรีจิตรา นวรัตนภรณ์³ ไทยโรจน์ พวงมณี⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเรื่องเล่าของท้องถิ่นในพื้นที่การท่องเที่ยวภูป่าเปาะ บ้านผาหวาย อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย 2) เพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องเล่าท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ ให้แก่ผู้นำเที่ยวท้องถิ่นเพื่อพูดสื่อสารกับชาวต่างชาติ ระหว่างการนำเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวภูป่าเปาะ โดยมีกลุ่มเป้าหมายให้ข้อมูล จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ ผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำเที่ยวท้องถิ่น ใช้การสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1. เรื่องเล่าบ้านผาหวายเป็นเรื่องเล่าที่อยู่คู่กับชุมชนนับตั้งแต่การก่อตั้งหมู่บ้านจนมาถึงปัจจุบัน มีการเล่าเรื่องที่เป็นเรื่องเล่าในลักษณะมุขปาฐะไม่มีการบันทึกข้อมูลใดใด รูปแบบของเรื่องเล่าจะมีลักษณะตามโครงเรื่องทั่วไป คือมีจุดเริ่มต้น มีจุดดำเนินเรื่อง และมีจุดจบของเรื่อง มีทั้งสิ้นจำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ ถ้ำแก้ว ถ้ำโอย ถ้ำห้วยหอม ถ้ำพระผาหวาย ถ้ำผากวาง ช่าตองเหลือง หลักบ้านศาลปู่ตา ผีย่าหวาย ผีโป่งค่าง ผีกองกอย และซุ้มโจร

2. คัดเลือกเรื่องเล่าเพื่อนำมาใช้ในสร้างสื่อการเรียนรู้และการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านมัคคุเทศก์ และมีการจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ภาษาไทย - อังกฤษ พร้อมซีดีเสียง จำนวน 6 เรื่อง อันประกอบด้วย (1) เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ได้แก่เรื่อง หลักบ้าน และศาลปู่ตา (2) เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับความลึกลับและสิ่งที่ไม่มองไม่เห็น ได้แก่เรื่อง ถ้ำโอย ถ้ำผากวางและถ้ำห้วยหอม และ (3) เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ คือเรื่องช่องโจร

คำสำคัญ: เรื่องเล่าท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

This article aimed to 1) study local narratives of Phu Pa Po tourism area, Baan Pha Wai Village, Nonghin District, Loei Province and 2) create the Thai-English learning manual for local guides using the local narratives. The data were collected from 25 villagers from Pha Wai villages including the elders, the village heads, the local philosophers and the local guides. The data collection techniques comprised of (1) an interview (2) a group discussing (3) a workshop and (4) a meeting. The data were then analyzed using content analysis and presented using analytical descriptive. The results from the study revealed as follows:

1. The narratives of the communities have been told since the foundation of the village without formal record. The narratives were retold with general narrative organization which includes the beginning, the events, and the end of the story. Twelve local narratives of Pha Wai Village namely Glass Cave, Oy Cave, Huay Hom Cave, Pra Pha Wai Cave, Pha Kwang Cave, Kha Tong Luang (Mlabri tribe) Village Pillar, Ancestor Shrine, Ya Wai Ghost, Pong Khang Ghost, Kong Koi Ghost and, The Criminal Association were obtained however, only 6 stories were selected to create the Thai-English learning manual for local guides.

2. Six stories were selected through workshop to create Thai-English learning manuals and audio CDs for local guides. The selected stories included (1) two stories related to the community, The Vanishing Away and The Ancestor Pillar ; (2) two stories concerning with mystery and visible things-Oy Cave, Pha Kwang Cave, and Huay Hom Cave and; (3) one story concerning with human, Criminal Association.

Keywords: local narratives, tourism promoting

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีนและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันพื้นที่การท่องเที่ยวภูปาเปาะ บ้านผาห้วย อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมบรรยากาศที่สวยงามของภูปาเปาะเป็นจำนวนมาก และกลายเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน นอกจากนี้บ้านผาห้วยจะมีธรรมชาติที่สวยงามแล้ว วิถีชีวิตของคนในชุมชน และความเป็นมาของบ้านผาห้วยยังเป็นสิ่งที่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความเชื่อทางวัฒนธรรมสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่อยากเรียนรู้วัฒนธรรม ฟังเรื่องเล่าท้องถิ่น และสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ภูปาเปาะ ดังนั้นการเล่าเรื่องท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ชาวต่างชาติเข้าใจ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะไกด์ หรือยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

เนื่องด้วยตลาดการท่องเที่ยวที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งต้องปรับทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ข้อดีลักษณะของท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามความสามารถในการบอกเล่าเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมให้น่าสนใจ และดึงดูดใจผู้ฟังนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ได้มาจากการระดมความคิด ผ่านการซักถาม พัฒนาและเรียบเรียงจากคนในชุมชน มีการฝึกทักษะการเล่าเรื่องที่มีแบบแผน และศิลปะการเล่าเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การเล่าเรื่องที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาไทยแล้ว การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ ยังถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวภูปาเปาะ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล ในการสื่อสาร อนึ่งบุคลากรในพื้นที่ภูปาเปาะยังมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพูดคุยสื่อสาร และให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งยังขาดความมั่นใจในการพูดคุยสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารของคนในชุมชนให้เกิดความมั่นใจ มีความชัดเจนในการนำเสนอ และเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยววันนั้น บุคลากรในชุมชนจำเป็นต้องเพิ่มพูนทักษะ และได้รับการส่งเสริมทักษะในการสื่อสารโดยเฉพาะทักษะการฟัง - พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งหากมีการเตรียมความพร้อม และพัฒนาศักยภาพในการเล่าเรื่องของคนในชุมชน เช่น เรื่องเล่าจากกลุ่มเยาวชน กลุ่มชาวบ้าน และ กลุ่มคนนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น) ย่อมสร้างความน่าสนใจ และเป็นเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นที่มีอัตลักษณ์

การสร้างเรื่องเล่าท้องถิ่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภูปาเปาะ โดยการนำเอาวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว นับได้ว่าจะสร้างความโดดเด่นของการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีักจะเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญ (Dream Destination) ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมการให้ข้อมูลทางวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว สร้างความประทับใจในการนำเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ กลุ่มคนในชุมชนที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่น คือ เยาวชน ชาวบ้าน และ คนนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น) กลุ่มบุคลากรเหล่านี้ เปรียบเสมือนตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งการให้ข้อมูลส่วนมากต้องมีการพูดบรรยาย และในขณะเดียวกันก็ต้องฟังเมื่อนักท่องเที่ยวสนทนาซักถาม ซึ่งหากมีการฝึกการนำเสนอข้อมูล ที่ผ่านการคัดสรร กลั่นกรอง เพื่อสร้างเรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นแล้ว ย่อมสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ไม่ยากนัก ดังนั้นวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเรื่องเล่าท้องถิ่นของชุมชนเพื่อสร้างจุดขาย หรือจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ผ่านรูปแบบการระดมความคิดของคนในชุมชน พัฒนากลายเป็นเรื่องเล่า และส่งเสริมการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อสร้างมิติทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดโดยคนในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเรื่องเล่าของท้องถิ่นในพื้นที่การท่องเที่ยวภูปาเปาะ บ้านผาห้วย อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
2. เพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องเล่าท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ ให้แก่ผู้นำเที่ยวท้องถิ่นเพื่อพูดคุยสื่อสารกับชาวต่างชาติ ระหว่างการนำเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวภูปาเปาะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรเป้าหมาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ ผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำเที่ยวท้องถิ่น จำนวน

25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการประชุม (Meeting) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการประสานกับผู้ใหญ่บ้านและเลขาชมรมการท่องเที่ยววภูพาน ผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน โดยนัดวันเวลาในการดำเนินกิจกรรมการวิจัยผ่านกระบวนการที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เลือกเรื่องเล่ามาจากความเห็นชอบจากที่ประชุม หรือประชุมฉันทามติ (Meeting consensus) เมื่อได้เรื่องเล่าแล้ว ผู้วิจัยแปลเรื่องเล่าเป็นภาษาอังกฤษ และเพื่อความถูกต้องของภาษา ผู้วิจัยได้ให้เจ้าของภาษา (Native Speakers of English) จำนวน 3 คน อ่านและแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา และมีความธรรมชาติในกรณีที่เจ้าของภาษาไม่เข้าใจในบางประเด็น ผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อความที่ต้องการสื่อความหมายที่แท้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6. การนำเสนอข้อมูล คณะผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ประกอบภาพถ่าย

ผลการวิจัย

1. เรื่องเล่าท้องถิ่นบ้านผาห้วย

เรื่องเล่าบ้านผาห้วยเป็นเรื่องเล่าที่อยู่คู่กับชุมชนมาช้านานนับตั้งแต่การก่อตั้งหมู่บ้าน มีการเล่าเรื่องในลักษณะมุขปาฐะ ไม่มีการบันทึกข้อมูลใดใด รูปแบบของเรื่องเล่าจะมีลักษณะตามโครงเรื่องทั่วไป คือมีจุดเริ่มต้น มีจุดดำเนินเรื่อง และมีจุดจบของเรื่อง จากการศึกษาพบว่า มีทั้งสิ้นจำนวน 12 เรื่อง ประกอบด้วย ถ้าแก้ว ถ้าโอย ถ้าห้วยหอม ถ้าพระผาห้วย ถ้าผากวาง ขาดองเหลือง หลักบ้าน ศาลปู่ตา ผีย่าห้วย ผีโป่งค่าง ผีกองกอย และซุ่มโจร ที่สามารถนำมาสร้างเป็นสื่อภาษาไทย - อังกฤษสำหรับการนำไปใช้ในการเรียนรู้และการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนทั้งหมด 6 เรื่องตามความต้องการของชุมชน โดยใช้กระบวนการให้จัดลำดับความต้องการผ่านการเขียน 6 ลำดับตามความสำคัญ จากการลงคะแนนตามประชาติ ประกอบด้วย ถ้าโอย ถ้าห้วยหอม ถ้าผากวาง หลักบ้าน ศาลปู่ตา และซุ่มโจร

2. กระบวนการมีส่วนร่วมในการค้นหาเรื่องเล่าท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของชุมชนถือว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นกลวิธีที่นำเอาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ และปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงผู้จัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ภูพานเข้าร่วมกระบวนการด้วย โดยใช้วิธีการนั่งเก้าอี้ล้อมวงเพื่อการสนทนาตามแนวทางของการสนทนาสุนทรีย์ และมีผู้นำการสนทนาที่มีทักษะในการดึงข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลออกมา เพื่อนำมาเขียนเป็นสื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารของมัคคุเทศก์ในชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการนำเที่ยว จากการศึกษาพบว่า การเล่าเรื่องท้องถิ่นจะเริ่มจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นเจ้าของหมู่บ้าน หรือ ผู้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการบวงสรวง สังเวณี และเทวดาประจำหมู่บ้านหรือผีปู่ตาเป็นผู้ช่วยสื่อสารระหว่างคนกับผี เป็นผู้ช่วยแก้ไขโชโห่แก่ชาวบ้านกรณีทำผิดผีบ้านหรือผีบรรพบุรุษ ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ โดยเจ้าหมู่บ้านได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับศาลปู่ตา ที่อยู่ในท้ายหมู่บ้าน โดยใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารกับนักวิจัย และปราชญ์ชาวบ้านได้บอกเล่าเรื่องราวซึ่งสามารถรวบรวมได้ 12 เรื่องเล่าด้วยกัน คือ เรื่องถ้าโอย ถ้าห้วยหอม ถ้าพระผาห้วย ถ้าผากวาง ขาดองเหลือง หลักบ้าน ศาลปู่ตา ผีย่าห้วย ผีโป่งค่าง ผีกองกอย และซุ่มโจร

3. กระบวนการสร้างสื่อภาษาไทย - อังกฤษ สำหรับกิจกรรมการสื่อสารการเล่าเรื่องบ้านผาห้วย

3.1 กระบวนการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาไทย - อังกฤษ

การสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาไทย-อังกฤษ สำหรับการนำมาจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการพูดสื่อสารของคนในชุมชนนั้น จากการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้เข้าร่วมประชุมพบว่า ต้องการให้มีการสร้างสื่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ไม่ยาวมากนัก เป็นภาษาที่สามารถสื่อสารได้ง่าย และเป็นเรื่องราวที่สามารถกระตุ้นความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยข้อมูลเหล่านี้คณะนักวิจัยนำมาผ่านกระบวนการดังนี้

3.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องเล่าที่ชาวบ้านเล่าจากเวทีการเล่าเรื่องทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นข้อมูลดิบที่ถูกเล่าจากผู้เล่าหลายคนในแต่ละเรื่องมาจัดระเบียบ

3.1.2 วางโครงร่างการเขียนสื่อโดยกำหนดว่า มีอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร

3.1.3 ทดลองนำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นภาษาไทยกลางโดยมีการปรับภาษาให้มีความสละสลวย มีความหมาย

3.1.4 เกลาข้อความหรือประโยคที่อาจจะไม่สื่อสารความหมายหรือเพิ่มเติมในส่วนของความหมายที่ขาดหายไป

3.1.5 ทดลองอ่านออกเสียงต่างๆเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยให้กลุ่มเป้าหมายทดลองอ่านออกเสียง สำหรับการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

3.1.6 จัดเวทีทดลองเล่าเรื่อง พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อชี้แนะด้านเนื้อหา ก่อนการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น

3.1.7 แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

3.1.8 นำเรื่องเล่าที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วมาแปลเป็นภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของการเป็นผู้สื่อสารในการนำเที่ยว

3.2 เรื่องเล่าฉบับภาษาไทย-อังกฤษ

จากการระดมความคิดเห็นพบว่า เรื่องเล่าที่ต้องการให้นำมาเป็นเรื่องในการเล่าเรื่องเพื่อการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยว มีจำนวน 6 เรื่อง ประกอบด้วย

3.2.1 ถ้ำโอย

หมู่บ้านผาห้วยเต๋มไปด้วยถ้ำและภูเขาสูงจำนวนมาก ถ้ำโอยมีลักษณะเป็นถ้ำที่มีปากถ้ำแคบ และมีความลึก มีเรื่องเล่าจากชาวบ้านว่า มีพรานป่าคนหนึ่งได้เข้าป่าล่าสัตว์ เมื่อผ่านเข้าไปถึงปากถ้ำแห่งนี้ ก็ได้ยินเสียงร้องโหยหวนอย่างเจ็บปวดเล็ดลอดออกมาจากถ้ำว่า “โอย...โอย...โอยยยย...” ซึ่งกลุ่มนายพรานที่ได้ยินเสียงนั้นก็เกิดอาการหวาดกลัวจากเสียงที่ได้ยิน โดยคิดว่าอาจมีเสือสมิงจากป่าลึกคนในกลุ่มไปกินในถ้ำ แต่เมื่อทำการนับจำนวนคนที่เดินทางไปด้วยกัน ปรากฏว่าทุกคนยังอยู่ครบ จึงต่างคิดกันไปว่า นี่คงเป็นอาถรรพ์ของถ้ำ

อีกทั้งยังมีการสันนิษฐานกันต่อไปว่า อาจมีนายพรานซึ่งถูกนายพรานด้วยกันฆ่าตาย เพราะความเข้าใจผิดจากภาพลวงตา แล้วทำการทิ้งศพไว้ภายในถ้ำ และวิญญาณนายพรานที่ตายอาจได้รับบาดเจ็บ รู้สึกเจ็บปวดทรมาน ก่อนสิ้นใจ และคงอยากกลับบ้านจึงได้ร้องโหยหวนเพื่อให้คนไปช่วย แต่เมื่อชาวบ้านเริ่มบุกเบิกป่าบริเวณถ้ำ เพื่อทำไร่ข้าวโพด และไร่อ้อย จึงทำให้เสียงร้องโหยหวนนั้นค่อยๆ เลือนหายไปและไม่ได้ยินอีกเลยจนถึงปัจจุบัน

Oy Cave

The mountainous peaks of rock, some of great height, are home to many caves in the Phu Pa Poh surrounding area. One of the well-known caves is Oy Cave, or ‘Hurtful, Whimpering Cry Cave’. The cave entrance is quite narrow and deep. It is told that the name of the cave originates from the unusual noises echoing from inside the cave. The story is told that hunters heard the hurtful whimpering cry of, ‘Oy....Oy....Oy....’, whilst stalking their game. They conducted a quick head count, but no one was missing. They became afraid that some of them may be eaten by an evil spiritual tiger, or a ghost transforming into a tiger.

Another legend is that a spirit may have confused the hunters by tricking their senses. In their confusion, the hunters may have viewed each other as prey, leading to a killing ground in the cave with the hunters slaughtering each other. The dead may have whimpered cries for help, begging to return home. Nowadays, the hurtful whimpering cry is no longer heard because of the reforestation for the planting of corn and sugar cane.

3.2.2 ถ้ำห้วยหอม

ถ้ำห้วยหอมเป็นถ้ำที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ในปัจจุบันเป็นวัดที่มีพระสงฆ์และแม่ชีมาจำวัดเพื่อปฏิบัติธรรม เล่ากันว่า ชาวบ้านที่เข้าไปหาของป่า ซึ่งหากได้เดินผ่านบริเวณปากถ้ำแห่งนี้ มักได้กลิ่นรูปและเทียน หากแต่กลิ่นหอมคล้ายสบู่ลอยออกมาจากถ้ำ

แม่ชีท่านหนึ่งได้เล่าว่า ตนเคยได้ยินเสียงคนตักน้ำ และมีเสียงคนพูดคุยกัน ตลอดเส้นทางไปยังถ้ำ เมื่อพยายามเพ่งมองจากระยะไกล กลับเห็นเพียงเงาร่างๆของผู้ชายเท่านั้น และยังมีกลิ่นอีกกว่า ลูกศิษย์วัดสองคน เคยบำเพ็ญศีลภาวนาภายในถ้ำห้วยหอมแต่ได้ยินเสียงรบกวนตลอดคืน เมื่อนำความเรียนต่อท่านเจ้าอาวาส ท่านได้ปรามไม่ให้พูดในสิ่งพบเจอ ส่วนอีกกรณีหนึ่งคือ เรื่องเล่าจากท่านแม่ชีใบ ซึ่งปฏิบัติธรรมในกุฏิของตน เมื่อถึงเวลาอนอนก็ไม่มีเหตุผิดปกติใดๆ ท่านเข้านอนและหลับสนิทตามปกติ แต่ต่อมากลับได้ยินเสียงเรียกปลุกให้ตื่น เพื่อลุกขึ้นไปปฏิบัติธรรม และแม่ชีก็ออกไปปฏิบัติธรรม ในเวลานั้นเองท่านได้เห็นลูกแก้วลอยขึ้นมาทีละลูกๆ รวมแล้วนับได้ทั้งหมด 7 ลูก แม่ชีจึงได้นำความเรียนต่อเจ้าอาวาส และท่านได้ห้ามไม่ให้พูดเช่นกัน สำหรับเสียงเรียกยามวิกาลของแม่ชีที่มาปลุกแม่ชีใบให้ตื่นนั้น อาจเป็นเสียงของท่านแม่ชีฝันที่เคยมาปฏิบัติธรรมในสถานที่แห่งนี้ และท่านได้เสียชีวิตไปแล้วนั่นเอง

Huay Hom Cave

Huay Hom Cave is now a temple for the monks and nuns to practice Dharma. Once, people were gathering food and they smelled incense sticks burning from the cave. The smell was very similar to soup.

Another nun also heard the noise of water being scooped and people whispering along the way to the cave. When she tried to find the cause of the noises, she stumbled upon the dark blur of a man's shadow. Two disciples were interrupted by an annoying noise at night. When the abbot told the abbot, he said that there was no need to talk about it any further. One night, the nun was disturbed by a strange noise whilst practicing Dharma. Suddenly, she saw seven crystal balls flying from the ground. She informed the abbot of this amazing situation. Again, the abbot advised her to remain silent. They say the noisy disturbances might have been the doing of a recently deceased nun, Me She Phan (Thai: แมชีฟัน).

3.2.3 ถ้ำผากวาง

เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าในชุมชนบ้านผาหวาย และยังมีถ้ำตั้งอยู่มากมาย ทำให้บริเวณบ้านผาหวายมีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และถ้ำมักถูกชาวบ้านล่าเป็นประจำ จึงมีการตั้งชื่อถ้ำใกล้บริเวณแหล่งอุดมสมบูรณ์ว่า ถ้ำผากวาง ซึ่งถ้ำแห่งนี้มักพบว่ามีกวางจำนวนมากเข้าไปดื่มน้ำ อยู่อาศัย หรือนอนพักเพื่ออาศัยร่มเงา ในช่วง 7 ถึง 8 ค่ำ ชาวบ้านที่ออกไปล่าสัตว์ หรือหาของป่า มักได้ยินเสียงกลอง และฆ้อง ดังออกมาจากภายในถ้ำ ซึ่งสร้างความประหลาดใจให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก ชาวบ้านยังเล่าว่าได้มองเห็นลูกแก้วที่ค่อยลอยขึ้นมาจากป่าจากระยะไกล และค่อย ๆ ลอยเข้าไปในถ้ำ สิ่งที่ได้พบเห็นนี้ทำให้ชาวบ้านเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์ว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองถ้ำแห่งนี้ และยิ่งเชื่ออีกว่าหากใครก็ตามที่เข้าไปบุกรุก หรือขโมยสมบัติภายในถ้ำ บุคคลนั้นจะมีอันเป็นไป และเกิดเจ็บป่วยจนเสียชีวิตได้

Tham Pha Kwang Cave

In the past, there was a cave that used to be the resting place of local wildlife. Many deer can be found easily in the cave. Therefore, it is called Tham Pha Kwang (Thai: ถ้ำผากวาง). During the 7th to 8th of a waxing moon, people often heard the sound of drums and gongs coming from the cave. Some people saw crystal balls flying from the jungle into the cave. Villagers, therefore, believed in the miracle and holiness of the cave. Some have said that the guardian spirits were protecting the jungle and would harm anyone who dares to steal the treasures in their care, or destroy nature. This harm could be sickness or even death to the thief.

3.2.4 หลักบ้าน

การก่อตั้งหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านร่วมมือกันในการค้นหาที่ตั้ง หรือจุดพิภักเพื่อวางตำแหน่งหลักบ้าน หลักเมือง หมู่บ้านผาหวายได้ก่อตั้งมาประมาณ 100 กว่าปี แต่ระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานนั้นไม่มีการวางหลักบ้านหลักเมือง ชาวบ้านจึงเชื่อว่ามีภูตผี และสิ่งอัปมงคลที่มองไม่เห็น ทำให้เกิดเภทภัยอันตรายต่อชาวบ้าน ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและล้มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจึงเชื่อว่าอาจเป็นเพราะหมู่บ้านไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง จึงทำการนิมนต์พระสงฆ์มาประกอบพิธีกรรมเพื่อปัดรังควาน และปกป้องภัยอันตรายจากสิ่งชั่วร้าย เพื่อที่คนในหมู่บ้านจะได้ปลอดภัย และไม่มีอาการเจ็บป่วยอีกต่อไป โดยพระสงฆ์ได้สวดคาถาไล่ทราย และนำทรายที่ได้ปลุกเสกแล้วไปหว่านรอบๆ หมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการนำสายสิญจน์มาล้อมรอบบ้านแต่ละหลัง เพื่อป้องกันอันตรายจากภูตผี และสร้างขวัญกำลังใจแก่คนในชุมชน

เมื่อเสร็จพิธีกรรมแล้ว ชาวบ้านได้นำสายสิญจน์ที่ผ่านการปลุกเสกไปล้อมบ้านของตนเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลและเพื่อป้องกันตนให้ปลอดภัยจากภูตผี ซึ่งปัจจุบันเรียกกันว่า บุญ “ซำชะ” จัดขึ้นในเดือนเจ็ด (พฤษภาคม) ทุกวันพระขึ้น 8 ค่ำ มีการจัดเตรียมข้าวต้มเพื่อตักบาตรเช้า และนิมนต์พระประมาณ 9 - 10 องค์ มาสวดมนต์เย็นในหมู่บ้าน จึงถือว่าเสร็จพิธีการ

Village Pillar

Ban Pha Wai was settled more than a hundred years. Ban Pha Wai was the first settlement to be involved with geographic segmentations but the idea of village pillars caught on later as a result of the sickness of the people in the village. The Ban Pha Wai Villagers agreed that they should have a shrine to protect them from harm and evil spirits. Lak Ban (Thai: หลักบ้าน) is a village pillar also found in Ban Pha Wai which is housed in a shrine. It is also believed to house the Guardian Spirit, or the village spirit deity. It was constructed in accordance with ancient traditions and customs to bring about inner peace and healing. The single village

pillar is made of the wood used in the construction of the village. The villagers also invited the monks to hold the ceremony and give a sermon in order to exorcise evil sprites. The monk also sprinkled sand all over the village. A holy thread was also put around each house. The aims are to bless the villagers and to be the centre of the soul for the citizens.

Nowadays, this ceremony is called Bun Sa Ha (Thai: บุญ “ซำฮะ”) and it is held in May. The village will prepare Khaw Thom or banana with sticky rice to offer as food to the monks in the morning. Then, the monks and villagers will join the evening sermon chanting together. All of these events happen on the Buddhist Holy Day of the 8th day of waxing moon.

3.2.5 ศาลปู่ตา

ในทุกหมู่บ้านจะต้องมีการสร้างศาลา หรือศาลเพื่อเป็นที่สิงสถิตย์ของวิญญาณ ปู่ย่า ตายาย หรือสิ่งทีคนภายในชุมชนเคารพบูชา บ้านผาหวายแต่เดิมนั้นไม่มีการสร้างศาลปู่ตา แต่ต่อมาได้มีการตั้งศาลขึ้นมา 3 ศาล เพื่อเป็นที่สิงสถิตย์ของวิญญาณของบรรพบุรุษ เพื่อเป็นที่สักการบูชาและยึดเหนี่ยวจิตใจของลูกหลาน และคนในชุมชน เล่ากันว่าศาลดังกล่าว คือ ศาลของตา โถ๊ะให้ล้ำ ยายอ้อมผู้เป็นภรรยา และนายประยูรหลานชาย ซึ่งทั้งสามท่านเป็นบรรพบุรุษรุ่นบุกเบิกของบ้านผาหวาย ชาวบ้านมักนิยมนำขอพรที่ศาลแห่งนี้ เชื่อกันว่าเมื่อขอพรแล้วมักสมหวังดังที่ปรารถนา

การกราบไหว้ศาลแห่งนี้ชาวบ้านยังถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบกันมา เช่น กรณีคนในชุมชนต้องออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ต้องมาบอกกล่าวก่อนเดินทาง เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง การซื้อรถใหม่ ต้องบอกกล่าวยกให้เป็นของปู่ตา เพื่อท่านจะได้คุ้มครองและดูแลให้ปลอดภัย เช่นเดียวกับการที่พ่อแม่หรือครอบครัวที่มีเด็กเกิดใหม่ มักประกอบพิธีกรรมมอบเด็กให้เป็นลูกของปู่ตา เพื่อที่ท่านจะได้ปกป้องคุ้มครอง

สำหรับเครื่องเซ่นไหว้ที่นำไปประกอบพิธีกรรม มักเป็นไปตามความต้องการของปู่ตา เช่น น้ำหวานสีแดง เหล้าขาว ดอกไม้ธูปเทียน และ หมูลอย หรือ “ตัวตุน” โดยนิยมนำมาประกอบอาหารเป็นแกง หรืออ่อม ณ บริเวณพื้นที่ตั้งศาลปู่ตา สำหรับเครื่องเซ่นไหว้ที่ได้ถวายแล้วนั้น ชาวบ้านสามารถนำมารับประทานได้ เมื่อทำการลาเครื่องเซ่นแล้ว

วันประกอบพิธีกรรมจัดขึ้นในเดือน 6 และชาวบ้านจะมีข้อห้ามว่า ทุกวันพระ ห้ามชาวบ้านออกไปทำงานในสวน ไร่ นา ห้ามทำการตัดไม้ และห้ามทำการสีข้าว เพราะถือว่าไม่เป็นสิริมงคล ชาวบ้านยังเชื่อกันอีกว่า ศาลปู่ตาแห่งนี้ มีความเชื่อมโยงฉันเครือญาติกับศาลปู่หลุย โดยปู่หลุยมีศักดิ์เป็นพี่ใหญ่ ปู่ชานกน้อยเป็นพี่คนกลาง และศาลปู่ตาเป็นน้องคนเล็ก

Ancestor Shrine

Like most villages, Ban Pha Wai has a spirit ancestor house placed in an auspicious spot. There are three ancestor houses that are named after Drunken Tha Tho (Thai: ตาโถ๊ะให้ล้ำ), his wife, Yai Im (Thai: ยายอ้อมภรรยา), and his grandson Prayon (Thai: นายประยูรหลานชาย). The houses are intended to provide shelter for spirits that could protect the villagers from any harm or dangers. Villagers normally come to pay their respects at the three spirit ancestor houses and to beg for good fortunes.

When villagers have to travel far away, they come and consult at the ancestor houses before leaving, or even after buying a new car. These consultations at the ancestor houses show respect, and the villagers also beg for prosperity. New born babies are also offered to be heirs to the ancestor houses. People normally offer red soft drinks, white rum, flowers, candles and incense sticks to the three spirit ancestor houses. Another oblation is Moo Loy (Thai: หมูลอย) or a mole. The villager will cook the mole in e-san soup near the spirit house. After offering, the food can later be taken and eaten. This oblation is held on the sixth of the lunar month. All work in the field, lodging and rice milling is prohibited. Ban Pha Wai ancestor houses are believed to be the relatives of San Phu Lub (Thai: ศาลปู่หลุย) and Phu Sam Nok Noi (Thai: ปู่ชานกน้อย). The older brother is San Phu Lub and the middle brother is Phu Sam Nok Noi, so the youngest is Ban Pha Wai's spirit ancestor.

3.2.6 ชุมโจร

มีเรื่องเล่ากันว่า บ้านผาหวายในอดีตนั้นเป็นแหล่งซ่องสุมของกลุ่มโจรจำนวนมาก ในช่วงที่ประเทศไทยเกิดการแตกแยกออกเป็นกลุ่มต่างๆ ด้วยที่ตั้งหมู่บ้านผาหวายห่างไกลจากเมือง ทั้งการเดินทางลำบาก เนื่องจากความห่างไกลทุรกันดารของพื้นที่ กลุ่มโจรเหล่านั้นได้สร้างความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก โดยการออกปล้นจี้ชาวบ้าน และพ่อค้าเร่เป็นประจำ

อีกสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มโจรมักนิยมมาหลบซ่อน และอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่บ้านผาห้วย อาจเป็นเหตุผลทางด้านภูมิประเทศ เพราะที่ตั้งของชุมชน มีภูเขา และป่าไม้ล้อมรอบทุกด้าน บางพื้นที่เป็นพื้นที่สูง ซึ่งถือว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดีเยี่ยม ทำให้สามารถมองเห็นผู้คนที่เดินทางเข้าออกหมู่บ้านได้โดยง่าย รวมทั้งพื้นที่บ้านผาห้วยมีถ้ำเรียงรายล้อมรอบ อยู่เป็นจำนวนมาก และลักษณะของถ้ำเหล่านั้น ล้วนมีซอกหลืบที่เหมาะสมแก่การหลบซ่อนของกลุ่มโจรจากติดตามของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

Criminal Association

Thailand has been involved in multiple wars throughout its history. Once Phu Pa Poh provided a safe hiding place for guerrillas as it was isolated far from the government. At that time thefts were common, and there were many robbers in Phu Pa Poh. Phu Pa Pho provides a bird's eye view point of the beautiful scenery of the area, and its hidden caves which were once an important strategic base in the past.

3.3 เรื่องเล่าฉบับภาษาอังกฤษอ่านไทย มี 6 เรื่องดังนี้

3.3.1 เรื่อง หลักบ้าน (Village Pillar)

วิลเลจ พิลลา

Ban Pha Wai was the first settlement to be involved with geographic segmentations but the idea of village pillars caught on later as a result of the sickness of the people in the village.

บ้านผาห้วย วอส เดอะ เฟิสท์ เซ็ททีลมีน'ท พู บี อินโวลฟ'ด วิช จีโกราฟฟิค เซ็ททีลมีน'ส บัท ดี ไอเดีย ออฟ วิลเลจ พิลลา'ส คอท ออน เลเทอะ แอส อะ รีซอล'ท ออฟ เดอะ ซิคเนส ออฟ เดอะ เฟ็ล อิน เดอะ วิลเลจ.

The Ban Pha Wai Villagers agreed that they should have a shrine to protect them from harm and evil spirits.

เดอะ บ้านผาห้วย วิลเลจเจอะ'ส อะกรี'ด แด้ท เดอะ ซึ้ด แอส' อะ ไชร'น พู โพรเทค เดม ฟรอม ฮาม แอน อีวิล สปริต.

Lak Ban (Thai: หลักบ้าน) is a village pillar also found in Ban Pha Wai which is housed in a shrine.

หลัก บ้าน อีส อะ วิลเลจ พิลลา ออลโซ ฟาว'ด อิน บ้านผาห้วย วิช อีส เฮ้า'ส'ด อิน อะ ไชร'น.

It is also believed to house the Guardian Spirit, or the village spirit deity.

อิท อีส ออลโซ บีลิฟ'ด พู เฮ้า'ส เดอะ กาเดียน สปริต, ออ เดอะ วิลเลจ สปริต ดีอิทิ.

It was constructed in accordance with ancient traditions and customs to bring about inner peace and healing.

อิท วอส คอนสตรัคทีด อิน อะคอร์ดัน'ซ วิธ เอนซิน'ท ทรอดีชัน'ส แอน คัสทัม'ส พู บริง อะแบ้า'ท อินเนอ ฟีส แอน ฮีลิ่ง.

The single village pillar is made of the wood used in the construction of the village.

เดอะ ซิงเกิ้ล วิลเลจ พิลลา อีส เมด ออฟ เดอะ วู้ด ยูส'ด อิน เดอะ คอนสตรัคชัน ออฟ เดอะ วิลเลจ

The villagers also invited the monks to hold the ceremony and give a sermon in order to exorcise evil sprites.

เดอะ วิลเลจเจอะ'ส ออลโซ อินไวท์ เดอะ มังค'ส พู โฮล'ด เดอะ เซริโมนี แอน กีฟ อะ เซอมน อิน ออเดอ พู เอกซอไซ'ซ อีวิล สปริต'ส.

The monk also sprinkled sand all over the village.

เดอะ มังค'ส ออลโซ สปริงเคิล'ด แซน'ด ออล ไอเฟอะ เดอะ วิลเลจ.

A holy thread was also put around each house.

อะ โฮลี่ เทรด วอส ออลโซ พูต อะราว'ด อีช เฮ้า'ส.

The aims are to bless the villagers and to be the center of the soul for citizens.

ดี เอ็ม'ส อาร์ พู เบลส เดอะ วิลเลจเจอะ'ส แอน พู บี เดอะ เซ็นเทอะ ออฟ เดอะ โซล ฟอ เดอะ ซิตีเซ่น'ส.

Nowadays, this ceremony is called “Bun Sa Ha” (Thai: บุญ ซ้ำฮะ) and it is held in May.

นาวายเด'ส, ดิส เซริโมนี อีส คอล'ด “บุญ ซ้ำฮะ” แอน อิท อีส เฮล'ด อิน เมย์.

The villages will prepare Khaw Thom or banana with sticky rice to offer as food to the monks in the morning.

เดอะ วิลเลจเจอะ'ส วิล พรีแพร์ ข้าว ต้ม ออ บะนนานะ วิธ สติกกี' ไร'ซ พู ออฟเฟอะ แอส ฟู้ด พู เดอะ มังค'ส อิน เดอะ มอร์นิง.

Then, the monks and villagers will join the evening sermon chanting together.

เด็น, เดอะ มังค'ส แอน วิลเลจเจอะ'ส วิล จอย'น ดี อีฟนิง เซอมน ซันทิง พูเก็ทเธอะ.

All of these events happen on the Buddhist Holy Day of the 6th waxing moon.
ออล ออฟ ดีส อีฟวีน’ส แอปพีน ออน เดอะ บุตติส’ท โฮลลี่ เดย์ ออฟ เดอะ ซิกซ์ แวกซิง มูน.

3.3.2 เรื่อง ศาลปู่ตา (Ancestor Shrine)

แอนเชสเทอะ ไชร’น

Like most villages, Ban Pha Wai has a spirit ancestor house placed in an auspicious spot.

ไล้’ค โมส’ท วิลเลจจิส, บ้านผาหวาย แอส อะ สปริต แอนเชสเทอะ เฮ้า’ส เฟลส’ด อิน แอน ออสพิซซัส สปีด.

There are three ancestor houses that are named after Drunken Tha Tho (Thai: ตาโก้ซึ่เหล้า), his wife, Yai Im (Thai: ยายอิมภรรยา), and his grandson Prayon (Thai: นายประยูรหลานชาย).

แต อาร ธรี่ แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส แด้ท อาร เนม’ด ออฟเทอะ ดรั้งเค้น ตาโถ, ฮีส ไวล, ยาย อิม, แอน ฮีส แกรนด์ ซัน ประยูร.

The houses are intended to provide shelter for spirits that could protect the villagers from any harm or dangers.

เดอะ เฮ้าส์ซิส อาร อินเทนดิด ทู โพรไวด์ เชลเทอะ ฟอร สปริต แด้ท คูด โพรเทค เดอะ วิลเลจเจอะ’ส ฟรอม แอนนิ ฮาม ออ แด็งเจอะ’ส.

Villagers normally come to pay their respects at the three spirit ancestor houses and to beg for good fortunes.

วิลเลจเจอะ’ส นอมอลลี่ คัม ทู เพ แด เรสเปค’ส แอ้ท เดอะ ธรี่ สปริต แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส แอน ทู เบ้ค ฟอร กู้ด ฟอ์จูน’ส.

When villagers have to travel far away, they come and consult at the ancestor houses before leaving, or even after buying a new car.

เว็น วิลเลจเจอะ’ส แสฝ ทู ทราฟเวล ฟาร์ อเว, เด คัม แอน คอนซอล’ล แอ้ท ดิ แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส บีฟอร ลีฟวิง, ออ อีฟวีน ออฟเทอะ บายอิง อะ นิว คาร์.

These consultations at the ancestor houses show respect, and the villagers also beg for prosperity.

ดิส’ส คอนซอลเทเชิน’ส แอ้ท ดิ แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส โชว์ เรสเปค’ท, แอน เดอะ วิลเลจเจอะ’ส ออลโซ เบ้ค ฟอร พรอสเพริตี.

New born babies are also offered to be heirs to the ancestor houses.

นิว บอน เบบี้’ส อาร ออลโซ ออฟเฟอ’ด ทู บี แอ’ส ทู ดิ แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส.

People normally offer red soft drinks, white rum, flowers, candles and incense sticks to the three spirit ancestor houses.

พีเพิล นอมอลลี่ ออฟเฟอะ เร้ด ซอฟ ดรั้ง, ไ่ว้’ท รัม, ฟลาวเวอ’ส, แคนเดิล’ส แอน อินเซิน สติก’ส ทู เดอะ ธรี่ สปริต แอนเชสเทอะ เฮ้า’ส.

Another oblation is Moo Loy (Thai: หมูลอย) or a mole.

อะนาเธอะ อ้อปเลเชิน อีส หมูลอย ออ อะ โมล.

The villager will cook the mole in E-san soup near the spirit house.

เดอะ วิลเลจเจอะ วิล คู้ค เดอะ โมล อิน อีสาน ซุป เนีย เดอะ สปริต เฮ้าส์ซิส.

After offering, the food can later be taken and eaten.

ออฟเทอะ ออฟเฟอริง, เดอะ ฟู้ด แคน เลเธอะ บี เท้คเค้น แอน อี้ดเท่น.

This oblation is held on the sixth of the lunar month.

ดิส อ้อปเลเชิน อีส เฮล’ด ออน เดอะ ซิกซ์ ออฟ เดอะ ลูนาร์ มั่น’ธ.

All work in the field, lodging and rice milling is prohibited.

ออล เวก อิน เดอะ ฟีล’ด, ล้อดจิง แอน ไร้’ซ มิลลิ่ง อีส โพรฮิบิทิด.

Ban Pha Wai ancestor houses are believed to be the relatives of San Phu Lub (Thai: ศาลปู่หลุบ) and Phu Sam Nok Noi (Thai: ปู่ชำนกน้อย).

บ้านผาหวาย แอนเชสเทอะ เฮ้าส์ซิส อาร บีลีฟ’ด ทู เดอะ เรลละทีฟ’ส ออฟ ศาลปู่หลุบ แอน ปู่ชำนกน้อย.

The older brother is San Phu Lub and the middle brother is Phu Sam Nok Noi so the youngest is Ban Pha Wai’s spirit ancestor.

ดิ โอลเดอะ บราเธอะ อีส ศาลปู่หลุบ แอน เดอะ มิดเดิล บราเธอะ อีส ปู่ชำนกน้อย, โซ เดอะ ยังเกส’ท อีส บ้านผาหวาย’ส สปริต แอนเชสเทอะ.

3.3.3 เรื่อง ถ้ำผากวาง (Tham Pha Kwang Cave)

ผากวาง เคฝ

In the past, there was a cave that used to be the resting place of local wildlife.

อิน เดอะ พาส, แด วอส อะ เคฝ แด้ท ยูส’ด ทู บี เดอะ เรสดีง เฟลส ออฟ โลคอล ไวลด์ไล์ฟ.

Many deer can be found easily in the cave

แมนนี่ เดีย แคน บี เฟา’ด อีซีลลี่ อิน เดอะ เคฝ.

Therefore, it is called Tham Pha Kwang (Thai: ถ้ำผากวาง).

แดฟอร, อิท อีส คอล’ด ถ้ำผากวาง.

During the 7th to 8th of a waxing moon, people often heard the sound of drums and gongs coming from the cave.

ดีวริง เดอะ เซฟเว่น’ธ ทู เอท’ธ ออฟ อะ แวกซิง มูน, พีเพิล ออฟฟีน เฮ็ด เดอะ ซาว’ด ออฟ ดรัม’ส แอนด์ ง็อง’ส คัมมิง ฟรอม เดอะ เคฝ.

Some people saw crystal balls flying from the jungle into the cave.

ซัม พีเพิล ซอ คริสทอล บอล’ส ฟลายอิง ฟรอม เดอะ จังเกิล อินทู เดอะ เคฝ.

Villagers, therefore, believed in the miracle and holiness of the cave.

วิลเลจเจอร์’ส, แดฟอร, บีลีฟ’ด อิน เดอะ มิร์ราเคิล แอนด์ โฮลีนีส ออฟ เดอะ เคฝ.

Some have said that the guardian spirits were protecting the jungle and would harm anyone who dares to steal the treasures in their care, or destroy nature.

ซัม แฮฟ เซด แด้ท เดอะ กาเดียน สปิริต’ส เวอ โพรเทคติ้ง เดอะ จังเกิล แอนด์ วูด ฮาม แอนนิวัน ฮู แดร์’ส ทู สตีล เดอะ แทรเชอ’ส อิน แค แคร, ออ ดิสทรอย เนเชอะ.

This harm could be sickness or even death to the thief.

ดิส ฮาม คูด บี ซิกเนส ออ อีฟเวิน เด็ธ ทู เดอะ ธีฟ.

3.3.4 เรื่อง ถ้ำห้วยหอม (Huay Hom Cave)

ห้วยหอม เคฝ

Huay Hom Cave is now a temple for the monks and nuns to practice Dharma.

ถ้ำห้วยหอม เคฝ อีส นาว อะ เทมเพิล ฟอร เดอะ มังค’ส แอนด์ นัน’ส ทู แพรคทิส ตามะ.

Once, people were gathering food and they smelled incense sticks burning from the cave. The smell was very similar to soup.

วัน’ซ, พีเพิล เวอ แกเธอร์ริง ฟู้ด แอน เด สเมล’ด อินเซ็น’ซ สตีค’ส เบอริ่ง ฟรอม เดอะ เคฝ. เดอะ สเมล วอส เฟริ ซิมิล่า ทู ซุป.

Another nun also heard the noise of water being scooped and people whispering along the way to the cave.

อะนอเธอะ นัน ออลโซ เฮ็ด เดอะ นอย’ซ ออฟ วอเทอะ บีอิง สคูป’ท แอนด์ พีเพิล วิสเพอริง อะลอง เดอะ เว ทู เดอะ เคฝ.

When she tried to find the cause of the noises, she stumbled upon the dark blur of a man’s shadow.

เว็น ซี ทราาย’ด ทูฟาย’ด เดอะ คอส ออฟ เดอะ นอยซิส, ซี สทัมเบิล’ด อะพอน เดอะ ดาร์ค เบลอ ออฟ อะ แมน’ส แชดโดว์.

Two disciples were interrupted by an annoying noise at night.

ทู ดิสไซพิล’ส เวอ อินเทอร์พิต บาย แอน อะนอยอิง นอย’ซ แอท ไน’ท.

When they told the abbot, he said that there was no need to talk about it any further.

เว็น เด โทล’ด ดี แอ็บบอท, ฮี เซด แด้ท แด วอส โน นีด ทู ทอค อะแบ้า’ท อิท แอนนิ เฟอเธอะ.

One night, the nun was disturbed by a strange noise whilst practicing Dharma.

วัน ไน’ท, เดอะ นัน วอส ดิสเทิร์บ’ด บาย อะ สเตรง’จ นอย’ซ ไวลด์’ท แพรคทิสซิง ตามะ.

Suddenly, she saw seven crystal balls flying from the ground.

ซัดเด็นลี่, ซี ซอ เซฟเว่น คริสทอล บอล’ส ฟลายอิง ฟรอม เดอะ กราว’ด.

She informed the abbot of this amazing situation.

ชี อินพอม’ด ดี แอ็บบอท ออฟ ดิส อะเมซิง ซิทซิเวเชิน.

Again, the abbot advised her to remain silent.

อะเกน, ดี แอ็บบอท แอดไวซ์’ด เฮอ ทู รีเมน ไชเลิน’ท.

They say the noisy disturbances might have been the doing of a recently deceased nun, Mae She

Fhan (Thai: แม่ชีฝั้น).

เด เซ เดอะ นอยซี ดิสเทอบแนนซิส ไม้ แสฝ บิน เดอะ ดูอิง ออฟ อะ รีเซ้นลิ ดิซีด นัน, แม่ชีฝั้น.

3.3.5 เรื่อง ถ้ำโอย (Oy Cave)

โอย เคฝ

The mountainous peaks of rock, some of great height, are home to many caves in the Phu Pa Poh surrounding area.

เดอะ แม้เทินเนียส พีค’ส ออฟ ร็อค, ซัม ออฟ เกรท ไฮ้’ท, อาร์ โฮม ทู แมนิ เคฝ’ส อิน เดอะ ภูป่าเปาะ เซอะรราว ดิง แอเรีย.

One of the well-known caves is Oy Cave, or ‘Hurtful, Whimpering Cry Cave’.

วัน ออฟ เดอะ เวล-โนน เคฝ’ส อีส โอย เคฝ, ออ ‘เฮ็ดฟูล, วิมเพอร์ริง คราย เคฝ’.

The cave entrance is quite narrow and deep.

เดอะ เคฝ เอ็นทราน’ส อีส ไคว้ แนโร้ว แอน ดีพ.

It is told that the name of the cave originates from the unusual noises echoing from inside the cave.

อิท อีส โทว’ด แด้ท เดอะ เนม ออฟ เดอะ เคฝ ออริจิเนท’ส ฟรอม ดี อันยูสชวล นอยซิส เอ็คโคอิง ฟรอม อินไซ’ด เดอะ เคฝ.

The story is told that hunters heard the hurtful whimpering cry of, ‘Oy...Oy...Oy....’, whilst stalking their game.

เดอะ สตอรี อีส โทว’ด แด้ท ฮันเดอะ’ส เฮ็ด เดอะ เฮ็ดฟูล วิมเพอร์ริง คราย ออฟ, “โอย.... โอย....โอยยยยย”, ไวลด์’ท สตีอกกิง แด เกม.

They conducted a quick head count, but no one was missing.

เด คอนดัคทิด อะ ควิค เฮด เค้า’ท, บัท โน วัน วอส มิสซิง.

They became afraid that some of them may be eaten by an evil spiritual tiger, or a ghost transforming into a tiger.

เด บีเคม อะเฟรด แด้ท ซัม ออฟ เดม เม บี อิทเทิน บาย แอน อีวิล สปริตชวล ไทแก้อ, ออ อะ โกส’ท ทราน’ส ฟอร์มมิง อินทู ไทแก้อ.

Another legend is that a spirit may have confused the hunters by tricking their senses.

อะนาเธอะ เลเจนด์ อีส แด้ท อะ สปริต เม แสฝ คอนฟิวส’ด เดอะ ฮันเดอะ’ส บาย ทริคกิง แด เซ็นซิส.

In their confusion, the hunters may have viewed each other as prey, leading to a killing ground in the cave with the hunters slaughtering each other.

อิน แด คอนฟิวเซิน, เดอะ ฮันเดอะ’ส เม แสฝ วิว’ด อีช อาเธอะ แอส เพร’ย, ลีคดิง ทู อะ คิลลิ่ง กราว’ด อิน เดอะ เคฝ วิธ เดอะ ฮันเดอะ’ส สลอทเทอร์ริง อีช อาเธอะ.

The dead may have whimpered cries for help, begging to return home.

เดอะ เด็ด เม แสฝ วิมเฟ็ด คราย’ส ฟอ เฮล’พ, เบคกิง ทู รีเทิน โฮม.

Nowadays, the hurtful whimpering cry is no longer heard because of the reforestation for the planting of corn and sugar-cane.

นาวาอะเด’ส, เดอะ เฮ็ดฟูล, วิมเพอร์ริง คราย อีส โน ลองแก้อ เฮ็ด บีคอส ออฟ เดอะรีฟอริส-สเตเชิน ฟอ เดอะ แพ ลนทิง ออฟ คอน แอน ชูกาเคน.

3.3.6 เรื่อง ชุมโจร (Criminal Association)

คริเมินอล แอสโซซิเอชัน

Thailand has been involved in multiple wars throughout its history.

ไทแลนด์ แอส ปิ่น อินโวลฟ’ด อิน มัลติเพิล วอร์’ส ธรูเอ้า’ท อิท’ส ฮิสทรี.

Once Phu Pa Poh provided a safe hiding place for guerrillas as it was isolated far from the government.

ว่าน’ซ ภูปาเปาะ โพรไว’ด อะ เซฟ ไฮดีง เพลส ฟอ กัลริลลา’ส แอส อิท วอส ไอโซเลทิด ฟาร พรอม เดอะ กัฟเวอนมิน’ท.

At that time thefts were common, and there were many robbers in Phu Pa Poh.

แอ้ท แด้ท ไท’ม อีฟ’ส เวอ คอมมอน, แอน แด เวอ แมนิ รอบเบอะ’ส อิน ภูปาเปาะ.

Phu Pa Poh provides a bird’s eye view point of the beautiful scenery of the area, and its hidden caves which were once an important strategic base in the past.

ภูปาเปาะ โพรไว’ส อะ เบิร์ด’ส อาย วิว พ้อย’ท ออฟ เดอะ บิวตีฟูล ซีนเนอริ ออฟ ดิ แอเรีย, แอน อิท’ส ฮิดเด็น เคฟ’ส วิช เวอ ว่าน’ซ แอน อิมพอร์ทัน’ท สทราทีจิก เบส อิน เดอะ พาส.

4. การพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นต่อการสื่อสารเรื่องเล่าท้องถิ่น

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับมัคคุเทศก์ชุมชนบ้านผาห้วย จำนวน 25 คนโดยการจัดกิจกรรมผ่านการฝึกปฏิบัติการ เล่าเรื่องทั้งแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม ผ่านวิทยากรผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ พร้อมทั้งการฝึกการเล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษผ่าน เส้นทางท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีทักษะในการเล่าเรื่องตามรูปแบบของการใช้สื่อและการใช้วิทยากรร่วม อยู่ในระดับมาก และสามารถที่จะปฏิบัติการเล่าเรื่องพร้อมกับใส่อารมณ์ความรู้สึก จังหวะประกอบการพูดเพื่อให้เกิดความเข้าใจด้วย

และจากการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นพบว่า การอบรมเรื่องเล่าทำให้เกิดประสบการณ์ ใหม่ โดยมีการนำประสบการณ์เดิมมาช่วยในการเล่าเรื่องจนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากขึ้น โดยผู้อบรมประเมินตนเองด้านการ ดึงประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับภาษาอังกฤษมาใช้กับประสบการณ์ทางการเล่าเรื่องใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 ส่วน ด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบ้านผาห้วยในการนำเรื่องเล่ามาใช้ประกอบการพา นักท่องเที่ยวชมภูปาเปาะ และบ้านผาห้วย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2

5. แนวทางการพัฒนาการจัดทำสื่อสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน จากการระดมความคิดเห็นพบว่า

5.1 นักวิชาการในท้องถิ่นควรเข้ามาค้นหาและพัฒนารูปแบบของสื่อเรื่องเล่าท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้เกิดแหล่งเรียนรู้ ชุมชน และเป็นข้อมูลสารสนเทศไว้สำหรับการนำไปใช้ในการกิจกรรมนำเที่ยวของชุมชน

5.2 ควรออกแบบสื่อให้มีหลากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นเล่มหนังสือ หนังสือภาพประกอบ แผ่นพับ โปสเตอร์ ให้มีสีสันน่า อ่าน และดึงดูดใจ

5.3 ควรมีการจัดทำสื่อมัลติมีเดียประกอบการเล่าเรื่องที่มีทั้งเสียงและภาพ โดยภาพอาจมีการสร้างจากการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์กราฟิกหรือมีการวาดเป็นภาพประกอบในลักษณะแอนิเมชัน

5.4 รูปแบบของสื่อควรมีทั้งภาษาถิ่น ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาลาว ภาษาพม่า หรืออื่นๆ เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในอนาคต

5.5 หน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวบ้านผาห้วยควรเข้ามาจัดพิมพ์สื่อประกอบการท่องเที่ยวให้กับชุมชน ท้องถิ่น หรือใช้ระบบการสมทบให้กับชุมชน เพื่อการจัดพิมพ์สื่อหลากหลายรูปแบบ และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายมากขึ้น

อภิปรายผล

ผลจากการดำเนินการวิจัย มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ประกอบด้วยผู้สูงอายุ ประชาชน ชาวบ้าน ผู้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในการเล่าเรื่องเล่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้เห็นภาพของกลุ่มคนผู้สูงอายุ และคนเกี่ยวข้อง อื่นๆที่มีการสร้างสมรรถนะการคิด การมีประสบการณ์ และการนำประสบการณ์ที่ได้พบเจอมาเล่าให้กับกลุ่มการสนทนาได้ฟัง และเป็น การทบทวนเน้นย้ำให้เห็นถึงประสบการณ์ในอดีต และเป็นประสบการณ์ร่วมกัน ส่งผลต่อการโยกย้ายอดีตของแต่ละที่แตกต่างมุมมอง มี การเชื่อมโยงเรื่องเล่ากับธรรมชาติ ถ้า ป่าไม้ และวิถีชีวิตทางการเกษตรกรรม การเข้าป่าล่าสัตว์ต้องระวังสิ่งลึกลับที่อาจลวงล่อคนให้ เข้าใจผิด เช่น ให้ระวังผีกองกอย ที่ชาวบ้านเชื่อว่าสามารถแปลงร่างได้ในหลายลักษณะ ซึ่งมีกรณีให้เห็นอยู่บ่อยๆ ที่ว่า เมื่อกลุ่ม นายพรานเข้าป่าล่าสัตว์ด้วยกัน อาจมีการภาพลวงตาเห็นเพื่อนเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ ที่กำลังล่าอยู่ ทำให้เหล่านายพรานเกิดลังเลใจ กิ่งเองจนเสียชีวิต

อย่างไรก็ตามกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนถือเป็นกุญแจสำคัญต่อการสะท้อนวิธีการคิดและดึงเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องเล่าในเชิงมุขปาฐะออกมาให้เป็นเชิงประจักษ์ เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการจัดการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการคิด การวางแผน การปฏิบัติการและการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่นักวิชาการนำมาใช้ในการจัดการความรู้ของชุมชนเพื่อเป้าหมายหลักคือการทำให้ชุมชนเล็งเห็นและรับรู้ถึงคุณค่าไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวคิดและกระบวนการของการพัฒนาที่เน้นกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ที่หลายหน่วยงาน เชื่อว่าสามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้เป็นอย่างดี นักวิจัยและนักพัฒนาชุมชนต่างเลือกนำวิธีการนี้ไปใช้ผ่านการออกแบบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างรัดกุมเพื่อให้ผลจากการปฏิบัติตามระยะเวลานั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพและศักยภาพ นักวิจัยในชุมชนและชาวบ้านในชุมชนมีความรู้จากกระบวนการที่เพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการเองได้เมื่อนักวิจัยออกนอกพื้นที่แล้ว บำรุง บุญปัญญา (2549) กล่าวว่าการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จต้องมาจากการร่วมมือร่วมใจกันคิด วางแผนและปฏิบัติการที่เน้นการทำงานในรูปแบบของกลุ่ม หรือองค์กรของชุมชน

การจัดประชุมเพื่อการระดมความคิดเห็นผ่านผู้สูงอายุในชุมชนจำนวน 25 คน นั่งโต๊ะในลักษณะล้อมวง ให้สามารถมองเห็นหน้าตากันได้ โดยมีผู้นำการสนทนา และการกำหนดประเด็นเริ่มต้นจากการสอบถามว่า “ในชุมชนบ้านผาห้วยมีเรื่องเล่าอะไรบ้าง” ซึ่งผลจากการนำเสนอประเด็นทำให้เห็นว่าชาวบ้านมีการคิดโดยดึงจากประสบการณ์เดิมมาแลกเปลี่ยนและสามารถค้นหาเรื่องเล่าของชุมชนได้จำนวน 12 เรื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับผีและวิญญาณและมักเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่ชาวบ้านไปเกี่ยวข้องกับถ้าป่าและการออกล่าสัตว์ในยามค่ำคืน

อย่างไรก็ตามระหว่างการทำสนทนาก็จะมีการเล่ารายละเอียดของเรื่องเล่าท้องถิ่นเล่านั้นออกมา จากการสังเกตการแลกเปลี่ยนพบว่า ชาวบ้านผู้เล่ามีความรู้สึกตื่นเต้น และรู้สึกถึงความภาคภูมิใจกับการที่ได้นำเอาสิ่งที่มีคุณค่าและกำลังจะสูญหายไปกับช่วงชีวิตออกมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการเห็นว่าเรื่องเล่าที่มีอยู่ในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของชุมชนที่ โดยการสร้างเรื่องเล่าผ่านการเขียนนั้นถือว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์มีหลักการสำคัญคือ หัวใจของเรื่อง เป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญอันดับแรกทีผู้สร้างเรื่องเล่าจะสื่อสารกับผู้อ่านหรือผู้ฟังว่าเรื่องเล่านี้คืออะไร และยังเป็นตัวช่วยกรองว่า เหตุการณ์ไหนที่เราควรจะไปใส่เข้ามาในเรื่อง เช่นเดียวกับโครงเรื่อง (Plot) และการเดินเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเวลาตามโครงเรื่องเสมอไป สามารถสลับไปมาได้ (เอกกนก พนาดำรง, 2560)

การเล่าเรื่องเป็นวิธีการสร้างความรู้ รวบรวมแนวคิด และประสบการณ์ชีวิตต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในบริบทของชุมชน ผ่านปฏิบัติการสังคมตามขั้นตอน 3 ประการ คือ การลดอคติ การสร้างความสมดุลกับความรู้ภายนอก และการสร้างการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน ซึ่งเกิดผลดีเป็นการพัฒนาศักยภาพและสร้างทักษะปฏิบัติในการนำความรู้และประสบการณ์ชุดใหม่ไปใช้ มีความยั่งยืนจากการสอดคล้องกับความรู้และระบบวิถีชีวิตของชุมชน ดังที่ วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2553) ได้เสนอว่าก่อนการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะต้องมีการ (1) เตรียมกลุ่มคนสำหรับเล่าเรื่อง แจ้งจุดหมาย ความต้องการ และขอคำปรึกษาจากผู้รู้ในชุมชน ในการระดมกลุ่มคนสำหรับเชิญร่วมเวที เล่าเรื่อง และนั่งสนทนาตามประเด็นต่างๆที่ต้องการได้อย่างครอบคลุม ถูกต้อง และมีความเหมาะสมที่สุด (2) การเตรียมทีมจัดกระบวนการและทีมจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการวิจัย ประกอบด้วยทีมวิจัยและทีมกระบวนการวิจัยที่สามารถตั้งคำถาม กระตุ้นการสนทนา ดำเนินการกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าเรื่อง ใช้กระดานบอร์ดบันทึก ฟัง สังเคราะห์ สะท้อนกลับ และตั้งประเด็นการสนทนาได้อย่างต่อเนื่อง หมุดจรด ครอบคลุม นำพูดคุย 1 คน ต่อกลุ่มสนทนา 3-15 คน พร้อมกับมีผู้ช่วยร่วมทีม 1-2 คน ต่อ 1 กลุ่มย่อยตามความจำเป็น (3) การเตรียมสถานที่ บรรยากาศ และสภาพแวดล้อม เน้นการเตรียมสถานที่ที่เรียบง่าย ไม่สิ้นเปลืองพิจารณาให้ยืดหยุ่นไปตามกลุ่ม เช่น หากเป็นชาวบ้านในชนบท ส่วนใหญ่แล้วจะไม่ชอบห้องประชุมในโรงแรมและมีเครื่องปรับอากาศประหม่าและกลัวต่อเครื่องเสียง ชอบสถานที่ประชุมที่ลูกเดินเข้าออกเพื่อไปทำธุระต่างๆได้ตลอดเวลา กาจัดที่นั่งควรเน้นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ นั่งพื้น หรือจัดกลุ่มเป็นวงกลมที่สามารถเคลื่อนย้ายและยืดหยุ่นได้ตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องการ (4) การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น บอร์ด กระดาษ วัสดุอุปกรณ์การประชุมต่างๆ โดยคำนึงถึงสิ่งสนับสนุนการคิดและทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมการพูดคุย ช่วยการสื่อสารและจดจำต่อความคิดของกลุ่มผู้สนทนาและเล่าเรื่อง (5) การเตรียมการจัดการที่จำเป็น เช่น อาหาร ของว่าง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้สนทนาและเล่าเรื่อง (6) การเตรียมคำถามสำหรับเป็นแนวการสนทนา ควรเตรียมคำถามให้เป็นเครื่องมือการจัดการกระบวนการ ต่างๆตามที่ต้องการ เช่น คำถามเพื่อให้เล่าเรื่องสู่ภาวะชุมชนและความอยู่ดีมีสุขจากประสบการณ์ชีวิตว่าเป็นอย่างไร

อย่างไรก็ตามกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้เรื่องเล่าบ้านผาห้วยก็มีเป้าหมายเพื่อการนำมาส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน แต่การรับรู้ในเรื่องราวที่มีการแลกเปลี่ยนกันก็ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองมีอยู่ มนุษย์ใช้นิทานเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด คติความเชื่อ ตลอดจนความต้องการที่จะอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ในขณะนั้น นอกจากนี้จะบ่งบอกเอกลักษณ์ประจำ

ท้องถิ่นแล้ว ยังแสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองด้านวรรณกรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้ ดังที่ ศิราพร ณ ถลาง (2545) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางความคิด ความเชื่อ ถ่ายทอดผ่านภาษา นิทานตำนาน และพิธีกรรม ซึ่งเป็นลักษณะร่วมทางด้านภาษาและวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกันที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ส่วน กุสุมา รัชมณี (2547) กล่าวถึงคุณค่าของเรื่องเล่าว่านอกจากความสนุกสนานและแง่คิดแล้ว ผู้ฟังก็จะเข้าใจร่องรอยความคิดและมุมมองของผู้คนด้วย ส่วน จารุวรรณ ธรรมวัตร (2521) กล่าวว่า เรื่องเล่าบางเรื่องเป็นเหตุการณ์สมมติขึ้น แต่นิทานอีกหลายเรื่องก็เป็นเรื่องจริงตามที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มนุษย์รู้จักเล่านิทานมาเป็นเวลานานมากตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ การเล่านิทานได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการเข้ามาร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของกลุ่มเป้าหมายต่างๆจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาติให้คงอยู่ผ่านการบันทึกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งแก้ว อัทธากร (2519) กล่าวว่าการเล่าเรื่องแบบปากต่อปากจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง มีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความจรรโลงใจ เพื่อสั่งสอนและเป็นคติเตือนใจ รวมทั้งเป็นเครื่องมือขัดเกลาจิตใจให้บริสุทธิ์ นอกจากนี้เนื้อหาของเรื่องเล่ายังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม และประเพณีของคนในสมัยโบราณ เรื่องเล่าและตำนานจึงนับเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อย่างยิ่งด้วย

สรุปผลการวิจัย

เรื่องเล่าของท้องถิ่นบ้านผาห้วยเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน จำเป็นต้องผ่านการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้คนในชุมชนได้ปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการขัดเกลาเรื่องราว เพื่อบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรร่วมกัน พร้อมกับการนำไปจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการนำเที่ยวให้มีทักษะการเล่าเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีการคัดเลือกเรื่องเล่าจำนวน 6 เรื่องจากทั้งหมดที่มีการรวบรวมไว้จำนวน 12 เรื่อง การพิจารณาเลือกเรื่องเล่า โดยพิจารณาจากความเป็นอัตลักษณ์ (Identities) ของชุมชนที่ล้อมรอบด้วยภูเขาและ ถ้ำหลายแห่ง และด้วยทัศนียภาพของพื้นที่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าครั้งหนึ่งชุมชนบ้านผาห้วยเคยเป็นพื้นที่หลบซ่อนของโจรป่า ทั้งยังสะท้อนความเชื่อของแหล่งที่อยู่อาศัยความศรัทธาของท้องถิ่นที่ยังคงอยู่จนปัจจุบันควบคู่กับสังคมชนบทไทย เช่นเรื่องหลักบ้านและศาลปู่ตา

ข้อเสนอแนะ

1. เชิงนโยบาย

ชุมชนบ้านผาห้วยและผู้เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนและวางนโยบายกำหนดแนวทางการสืบค้นเรื่องเล่าชุมชนในเขตอำเภอหนองหิน จังหวัดเลยเพื่อนำมาจัดทำสารสนเทศขององค์กรสำหรับสนับสนุนการเรียนรู้และการท่องเที่ยวชุมชนเป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. เชิงปฏิบัติ

ชุมชนแต่ละชุมชนควรมีการกำหนดผู้นำเพื่อพาชาวบ้านระดมความคิดเห็น และเก็บการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนของตน โดยรวบรวมเป็นเอกสารขั้นต้น หรือหลักฐานปฐมภูมิ

3. เชิงการศึกษาวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจและการสร้างสื่อเรื่องเล่าท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการเล่าเรื่องสำหรับมีคุณค่าสำหรับนำไปเที่ยวของอำเภอหนองหินจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว อัทธากร. (2519). **คติชนวิทยา**. เอกสารนิเทศ การศึกษา ฉบับที่ 184. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิตเทศ กรมการฝึกหัดครู.
- กุสุมา รัชมณี. (2547). **ปกรณัมนิทาน**. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2521). **ลักษณะวรรณกรรมอีสาน**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ มหาสารคาม.
- บำรุง บุญปัญญา. (2549). **3 ทศวรรษ แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน บทนิพนธ์คัดสรรว่าด้วยประชาธิปไตยชาวบ้าน เศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาเส้นทางที่เป็นไท**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2553). **การนำเสนอและเล่าเรื่องเพื่อพัฒนาการวิจัยแบบ PAR กับชุมชนและกลุ่มประชาชน**. เข้าถึงจาก <http://www.gotoknow.org/posts/415434> เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2560.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2545). **ชนชาติไทในนิทาน: แลลวดแวนคติชนและวรรณกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เอกกนก พนาดำรง (2560). **การเขียนเรื่องเล่า ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling)**. เข้าถึงจาก <http://www.teacher.sru.ac.th/duangra>เมื่อ 27 กันยายน 2560, หน้า 1.